

Friluftsrøllingers favoritter i

Julie Pio Kragelund
Sophie Hastrup Christensen

DE DANSKE NATIONALPARKER

Julie Pio Kragelund & Sophie Hastrup Christensen

Friluftscrollingers favoritter i

DE DANSKE NATIONALPARKER

muusmann
FORLAG

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	4
INDLEDNING	6
INTRODUKTION	8
VORES FAMILIER	10
DANMARKS NATIONALPARKER	12
PAS GODT PÅ NATUREN	14
PÅ TUR I DET FRI MED SMÅ BØRN	15
AKTIVITETER I DET FRI MED SMÅ BØRN	21
Vandring	21
Orienteringsløb	23
Cykeltur og mountainbike	28
Strand og vandaktiviteter	31
Vandhulseventyr	36
Overnatning i det fri	38
Eventyr i det fri	42
NATIONALPARK THY	45
1. Klitplantagerne i Sydthy	50
2. Stenbjerg	60
3. Thaagaard Plantage og Bøgsted Rende	62
4. Tvorup Klitplantage	65
5. Vilsbøl Klitplantage	67
6. Området omkring Hanstholm	74
Strande i Nationalpark Thy	81
NATIONALPARK MOLS BJERGE	87
1. Kalø	91
2. Mols Bjerger	96
3. Ørnbjerg Mølle	107
4. Området omkring Ebeltoft	111
5. Jernhatten	120

NATIONALPARK VADEHAVET	122
1. Tøndermarsken	129
2. Rømø	136
3. Mandø	144
4. Fanø	149
5. Skallingen	159
6. Myrthuegård	160
NATIONALPARK SKJOLDUNGERNES LAND	163
1. Møllekrogen, Gershøj og Lyndby	167
2. Bolund Halvø	170
3. Herslev Strand	171
4. Boserup Skov	172
5. Sagnlandet Lejre, Herthadalen og Knapsø	180
6. Tadre Mølle og Taderød Bæk	182
7. Bidstrup Skovene	183
NATIONALPARK KONGERNES NORDSJÆLLAND	190
VEST: LYNÆS TIL OG MED ARRESØ	195
1. Tisvilde Hegn	196
2. Melby overdrev	203
3. Lynes	208
4. Arrenæs	210
MIDT: GRÆSTED-AGGEBØ, GRIBSKOV, ESRUM SØ OG STORE DYREHAVE	214
1. Græsted-Aggebo Hegn, Mårup og Esum Møllegård	215
2. Mutter Gribs Hule og Strødam Engsø	221
3. Skovskolen i Nødebo	224
4. Eghjorten og omegn	228
5. Store Dyrehave	231
ØST: DANSTRUP HEGN, GURRE SØ, HORNBAEK OG HELLEBAEK PLANTAGER OG EGEBAEKSVANG	236
1. Danstrup Hegn	237
2. Gurre Sø	240
3. Hornbæk Plantage	244
4. Hellebæk Plantage	248
5. Egebæksvang, Kvistgård og Nyruphus	252
KORTKREDITERING	254
BILLEDEREFERENCER	255
OM FORFATTERNE	257
TAK	258

FORORD

“Ungerne skal sgu med!,” svarede jeg vores venner, da de på dørtærsklen til min onkels svenske hytte spurgte, om det nu også var en god idé at tage de små med ud på ski. Termometret viste minus 21. Ikke et helt dumt spørgsmål.

Kort efter var min kone, Mari, og jeg på vej med vores to børn. Bille på 5 år og Vibe på 1. Jeg havde forberedt skituren over flere dage og glædet mig til den længe. Lejet to pulke nede i dalen, pakket varm kakao og en lækker madpakke i rygsækken. Rensdyrskindene og soveposerne i pulkene var klar til hygge.

Men det blev ikke, som jeg havde drømt om. Udenfor stod luften stille, og den var så skarp, at man skar sig på den. Det var så koldt, at det gjorde ondt at trække vejret. Mari stod helt stille på langrendsskiene. Pulken var for tung. Vibe begyndte at hyle, da hendes tæer allerede var stivfrosne. Vi skyndte os at få Bille til at løbe sig varm, men han sank i til hoften i den dybe sne. Det gik – åbenlyst – ikke helt, som jeg havde planlagt, og et kvarter senere trådte vi ind ad døren hjemme i hytten og fandt vores venner rundt om et spil Matador og med ild i pejsten.

Gudskelov er det blevet bedre med årene. Vi har haft ungerne med ude i skoven på talrige ture. På cykel. I telt. Lavet pandekager over bål. Mari har gennem flere år haft ‘Konge-klubben’ – kun for mødre og børn – med gamle veninder tilbage fra folkeskolen, hvor de tager på sheltertur et sted i Danmark. De bader, laver mad over bål – med skumfiduser til dessert – og ungerne elsker det.

Efter mange gode oplevelser på korte ture, tænkte vi i sommer, at det var tid til at prøve

at tage på en længere tur med børnene. Vi cyklede fra Danmark gennem Sverige til Finland. Langsomt, men godt. Bille var nu 8 år og cyklede hele vejen selv, med tasker bagpå pakket med egen sovepose, tøj og Bamsefar. Og Vibe blev udråbt til ekspeditionsleder, hun sad med den bedste udsigt forrest i kassen på min Bullitt-ladcykel. Hun var ansvarlig for kortet, holdt skarpt øje med, hvilke dyr vi så i løbet af dagen, og talte, hvor mange myreturer vi passerede, hvilket oftest var så krævende, at hun efter frokost fik sig en fortjent lur på cyklen. Hver nat overnattede vi i telt. Jeg fortalte godnathistorier om mine gamle rejser på cykel gennem Rusland, Mellemøsten og det høje Himalaya. Om morgenen badede vi, plukkede bær til havregrøden og drøftede, hvilke veje vi skulle ud på i løbet af dagen. Ungerne elskede at kigge på kort. Og især at være med til at finde et godt ‘spot’ til teltet om aftenen. Småland blev til Östra Götaland, båden bragte os fra Stockholm til Åland, hvor vi cyklede over de mange små klippeøer, før vi mødte den finske skærgård. Bille forsøgte at holde øje med kilometerne i dagbogen, men han tabte overblikket over regnskab. Det var nu heller ikke det væsentligste. Det var derimod den tid, vi havde sammen. Nærværet, når vi slog lejr og lavede bål. De fælles historier, vi fik skabt på landevejen. Alle de minder, vi fortsat, næsten hver dag, taler om. Alle de planer, Bille og Vibe har lagt for, hvor vi kan tage hen næste gang.

En af mine gamle lærere fortalte engang, at han synes, at livet handler om at samle historier, så man, når man bliver gammel,

kan sidde med børnebørnene på skødet og fortælle. Det er efter min mening essensen af ‘eventyret’. Om det så er på en lang rejse, en weekendtur eller på en to timers gåtur i skoven. Det handler om at samle oplevelser. At give ungerne tryghed og erfaringer med i rygsækken, så de får lyst til at opleve verden omkring sig og skabe deres egne fortællinger.

At skabe grundlaget for dette er netop, hvad Sophie Hastrup Christensen og Julie Pio Kragelund gør i denne bog om at tage børnene med ud i Danmarks Nationalparker. De deler ud af deres mange erfaringer og giver os, der læser med, tips og tricks, således at vi bliver bedre rustet til at tage på tur med de små. Sophie og Julie hjælper os desuden med at få overblik over, hvor vi finder den rette viden om de specifikke steder, og hvad vi primært skal tænke over, når de små er med til at sætte dagsordenen.

I bogen er der også ideer til leg og opgaver, hvilket jeg synes er fantastisk. Min egen erfaring er netop den, at små konkurrencer og opgaver giver børnene ekstra energi og pirrer deres nysgerrighed. For det er derude, i naturen, at sanserne vækkes. Hvor vi undres. Og opdager. Og hvor børnene begynder at fortælle historier.

God læselyst!

Bjørn Harvig
Dalarna, Sverige marts 2021

Bjørn Harvig er far, foredragsholder, forfatter til flere rejsebøger og tidligere formand for Eventyrernes Klub. Bjørn er aktuell med podcastrækken “Den yderste grænse”, som laves sammen med Nationalmuseet, og som omhandler historiske og nulevende opdagelsesrejsende.

INDLEDNING

Vores første friluftstur som familie var til Roskilde Fjord i 2013. Vi skulle overnatte med vores første barn, som på det tidspunkt var knap halvandet. Hold op, hvor kunne jeg godt have brugt én, der kunne fortælle mig, hvor det var smart at tage på telttur med sådan en lille størrelse. En erfaren mor eller far, der selv havde prøvet det på egen krop, og som kunne videregive alle *do's and dont's*. Men jeg kendte ikke rigtig nogen, og når jeg søgte på nettet, stødte jeg kun på sådan nogle overmennesker, der gladeligt marcherede 20 kilometer over stok og sten med barn på ryggen, dolk i munden og labert letvægtsgrej til en mindre formue. Og det var lige et par numre over mit behov som almindelig husmor med et stort ønske om bare at komme ud i naturen med min lille basse.

Vi er rigtig mange forældre, der gerne vil ud i naturen med vores små poder, men tit drukner det i hvad, hvordan og hvor. Og så

er det lettere lige at tage på legepladsen, vi kender, sætte Netflix på eller tage en tur på Den Gyldne Måge.

En god konkret anbefaling fra en ligesindet forælder er fantastisk og ofte lige det, der gør, at man kommer afsted med sine små børn. En forælder, der ved, hvor meget man skal slæbe med, én, der ved, hvor ofte en 2-årig stopper op og kigger på løbebiller, flyvemaskiner eller taber kanelgiflen. Én, der kan fortælle lige præcis, hvor man skal køre hen og parkere, og hvad man kan glæde sig til og forvente.

Gode konkrete anbefalinger er lige netop, hvad denne bog er fuld af.

Bogen er til jer, der gerne vil opleve Danmarks natur med jeres små børn

Denne bog er en konkret guide til jer, der gerne vil på tur med jeres børn i Danmarks fem skønne nationalparker. Måske er I på fe-

rie i eller nær en af parkerne, måske bor I tæt på, eller måske skal I besøge venner og familier et andet sted i landet og kommer forbi, eller måske har I bare lyst til at opleve dem.

Vi giver jer et væld af dejlige konkrete turmuligheder til vandring, orienteringsløb, cykelture, strandoplevelser, vandhuseventyr, naturlegepladser og overnatning. Og de er alle sammen udvalgt til familier med små børn.

Bogen er selvfølgelig ikke en udtømmende guide om alle børnevenlige aktiviteter og muligheder i nationalparkerne. I så fald ville bogen sandsynligvis blive adskillige tunge og tykke bind, og som småbørnsforælder har man ikke brug for endnu mere at slæbe på. Men dem vi har valgt, er skønne, og vi glæder os til at give dem videre til jer.

Hvorfor overhovedet tage ud i naturen med de små børn

Heldigvis er der en masse kloge mennesker, som har forsket i og undersøgt netop det. Børn, der er ude i naturen, udvikler:

- Bedre motorik og kropsbevidsthed
- Stærkere selvværd og psykisk robusthed
- Sundere og stærkere immunforsvar
- Indsigt og viden om naturen, og hvordan vi passer på den.

Det giver os som familier mulighed for at træde lidt ud af hverdagens trummerum og være sammen uden liiiiige at skulle noget andet. I naturen er vi mere nærværende og til stede i nuet. Og så er der højt til loftet på mange måder, så konflikterne bliver ofte mindre.

Hvorfor kan vi ikke vente, til børnene er blevet lidt større?

Det kan I også, og det er aldrig for sent at komme i gang med friluftsliv. Men ved at begynde, når ungerne er små, får I fra starten etableret gode og robuste familie-

værdier med naturoplevelser. Så bliver det lige så normalt for jeres familie at tage ud at opleve naturen som at børste tænder og spise aftensmad sammen.

De større børn har ofte også fået etablerede interesser og fritidsaktiviteter, som et nystartet friluftslivsprojekt så skal konkurrere med.

Al begyndelse er svær

Husk, at den første pandekage notorisk altid kikser, men så kører det, og de næste bliver bedre og bedre. Sådan er det også med friluftsliv. Øvelse gør mester, og selvom det kikser lidt indimellem, så bliver det lettere og lettere.

Vil I vide mere om, hvordan I kommer i gang med familiefiriluftsliv, er der masser af hjælp at hente i bogen *Friluftscrollinger – sådan kommer du ud i naturen med dine små børn*.

Med ønsket om en masse skønne oplevelser for store og små i de danske nationalparker!

Sophie Hastrup Christensen
& Julie Pio Kragelund

August 2021

INTRODUKTION

Bogen er skrevet, så I kan bruge den både til inspiration og til at forberede specifikke ture. Vi har valgt en række aktiviteter, som er velegnede med de helt små børn fra 0 år og til skolealder. Bogen kan dog sagtens bruges af jer med lidt større børn, som gerne vil ud at opleve naturen.

I starten af bogen finder I kapitler med generel information om de friluft aktiviteter, vi anbefaler til småbørnsfamilier: vandring, orienteringsløb, cykelture, mountainbike, vandaktiviteter og overnatning i det fri. Her finder I viden om, hvad ungerne kan, de gode råd og lidt om god opførsel i naturen. Vi introducerer også 'småbørnstilpasseren', der handler om, hvordan man tilpasser sine ture, så både store og små får glæde af dem. Herunder også generelle tips til, hvordan man finder den gode vandre- eller cykelrute, det gode overnatningssted eller et perfekt spot til vandhuseventyr. Det er en slags grønspættebog til friluftsfærelde.

Derefter følger kapitler for hver af de fem nationalparker, hvor vi præsenterer jer for skønne ture og oplevelser i de enkelte parker med udgangspunkt i forskellige områder, som er angivet på oversigtskort. Parkeerne er meget forskellige, både i størrelse og indhold, og derfor vil I opleve, at de bliver gennemgået lidt forskelligt. Sådan er det med biologisk variation.

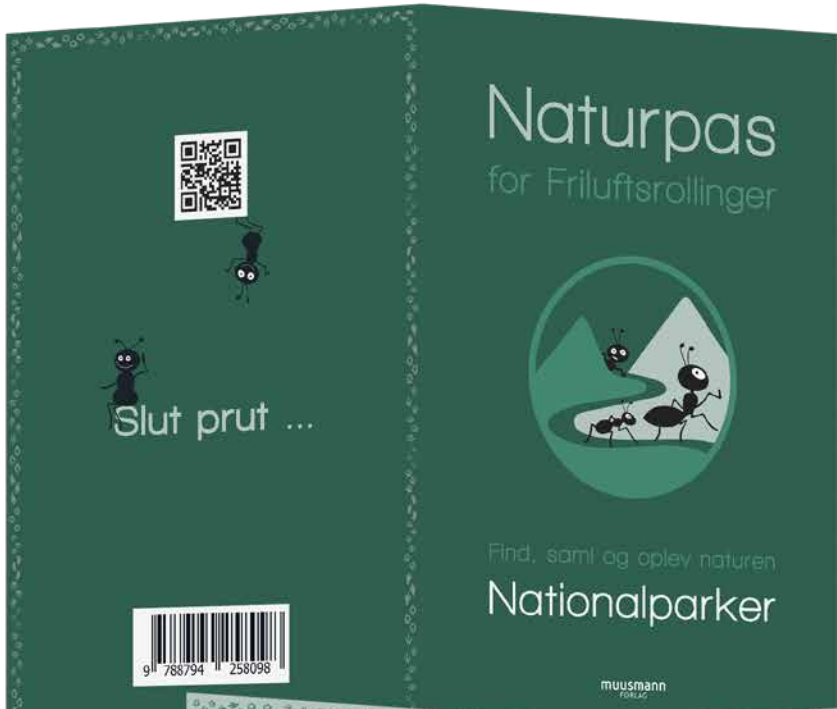
De fleste ture og oplevelser er planlagt som dagsture på en eller flere timer, men I kan selv kombinere dem, hvis I har flere sammenhængende dage i området. Ud over helt konkrete turforslag guider vi jer også omkring, hvad ungerne kan i forhold til deres alder, og hvor I kan have løbecykel eller klap- og barnevogn med.

Friluftsrøllingernes naturpas

Bagerst i bogen finder I to naturpas. Børn elsker opgaver, eventyr og leg, og naturpasset er fyldt med netop det. Passet er børnenes helt personlige bog med opgaver og bedrifter.

I hver park har vi udvalgt særegne dyr og planter, som I kan finde og krydse af. Passet indeholder også en kongevandreroute for hver af de fem nationalparker. Når I har vandret dem alle fem, er I friluftsvandrerøllinger og kan printe jeres personlige diplom på Friluftsrøllinger.dk.

Passet indeholder også sider med naturbedrifter og træer samt pøllesiden, og der er til mange timers dejlig underholdning. Hvis I har flere børn i familien, eller gerne vil have ekstra naturpas, kan I købe dem på Muusmann-forlag.dk.

VORES FAMILIER

Familien Pio Kragelund

Peter (1976), Julie (1977), Konrad (2012), Mads (2015), Svend (2017) og hunden Vitus (2011).

Peter er ledelseskonsulent, Julie er dyrlæge i Forsvaret, journalist, formidler, eventyrer, film-skaber, forfatter til *Friluftssrollinger – sådan kommer du ud i naturen med dine små børn* og stifter af *Friluftssrollinger.dk* og *Trailmom.dk*.

Konrad går i 3. klasse, Mads i 0. klasse, og Svend i skovbørnehave.

Familien Hastrup Christensen

Anders (1982), Sophie (1981), Theodor (2013), Thomas (2016), Anna (2019) og hunden Chico (2010).

Anders er marketingchef, Sophie har arbejdet som presseansvarlig i sekretariatet for Nationalpark Thy. Theodor går i 2. klasse, Thomas i børnehave, og Anna i vuggestue.

DANMARKS NATIONALPARKER

Begrebet nationalpark er relativt nyt i Danmark. I 2008 blev Nationalpark Thy som den første oprettet. Siden fulgte Mols Bjerge i 2009, Vadehavet i 2010, Skjoldungernes Land i 2015 og som den foreløbigt sidste Kongernes Nordsjælland i 2018.

Hver nationalpark har sin egen naturtype og kulturhistorie, og de er meget forskellige. Men tilsammen rummer nationalparkerne under ét de vigtigste danske naturtyper. Skove, heder og åbne kulturlandskaber med dyrkede marker, græsarealer og levende hegn.

Nationalparkerne i Danmark skal både bevare naturværdier og kulturhistorie, og det adskiller sig en del fra nationalparker, som I måske kender fra Nordamerika. Det er også derfor, at der er store dele af parkerne, som er civilisation og ikke natur.

Arealerne i nationalparkerne ejes både af staten og af kommuner, private, fonde og andre, og ejerforholdene er forskellige fra nationalpark til nationalpark. Nationalparken ejer altså ikke jorden og kan derfor ikke drive naturpleje eller planlægge, uden at lodsejeren er med på den.

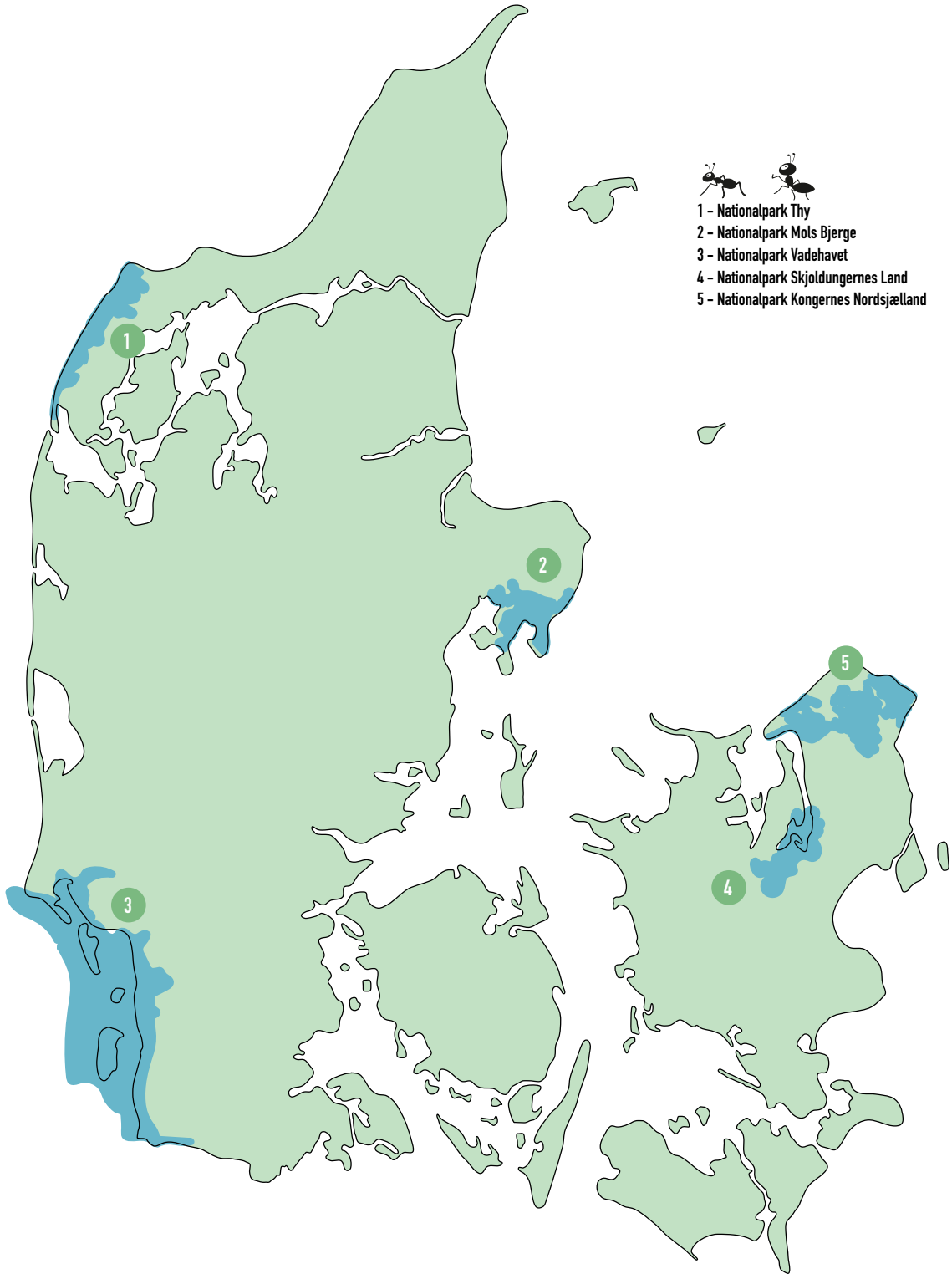
En stor del af nationalparkerne ligger på statens arealer, som passes, plejes og planlægges af Naturstyrelsen. Der er derfor et tæt samarbejde mellem Naturstyrelsen og Nationalparkerne.

Det er også derfor, at vi, i denne bog, bruger Naturstyrelsens kort, link og faciliteter i stor udstrækning.

Et øjeblikbillede, der ændrer sig med tiden

Nationalparkerne er ikke en færdig størrelse. Formålet er at forbedre og styrke den danske natur og give lokale og gæster bedre muligheder for at opleve, bruge og få viden om natur, landskab og kulturhistorie. Derfor vil I også opleve, at der hele tiden kommer nye tiltag og spændende frilufts muligheder i nationalparkerne. Nye shelterpladser, vandreruter og naturlegepladser og så videre. Det bliver med andre ord aldrig ensformigt at tage på tur til Danmarks Nationalparker. Men det betyder også, at denne bog kan indeholde fejl eller mangler, fordi der konstant sker ændringer, tilpasninger og kommer nye tiltag.

I kan læse mere på Danmarksnationalparker.dk.

NATIONALPARK THY

Nationalpark Thy ligger i det nordvestlige hjørne af Danmark. Der, hvor det stormer, når det ikke blæser. Der, hvor Vesterhavet, undergrunden og den geografiske placering går op i en højere enhed, så surfere fra hele Nordeuropa valfarter dertil. Det er barskt, rå og koldt – og så vildt fascinerende, at mange erstatter sydens riviera med klithedens storslåede landskab.

Det kan sagtens opleves med små børn, også selvom I efter Holstebromotorvejens afslutning holder pause på McDonalds i Struer og ånder lettet op. Nu er vi der snart. Indtil I tjekker gps'en – og der stadig er en god time i bilen med køretrætte børn på bagsædet. Men allerede fra I drejer fra hovedvejen (nr. 11) mod Vestervig og Agger til Kystvejen (nr. 181), er køreturen næsten glemt. Agerlandet erstattes af klithede, ulven sniger sig ind i tankerækken, og man kan næsten mærke de kolde skumsprøjt fra det frådende Vesterhav.

Klithede, sand og salt

Nationalpark Thy blev indviet i 2008 som den første nationalpark i Danmark. Den strækker sig 55 kilometer fra sydspidsen af Agger Tange til Hanstholm i nord og nogle steder godt 12 kilometer ind i landet.

Nationalparken er udpeget på grund af klithedenaturen, der er en mosaik af våde og tørre områder med små dværgbuske som fx hedelyng og kløkkelyng – og de mere ubudne gæster som gyvel og rynket rose, der også kendes som hybenrose. Undtagen når lyngen blomstrer sidst på sommeren og farver klitheden fortryllende lilla, så har klitheden resten af året den samme grøn-brunlige farve.

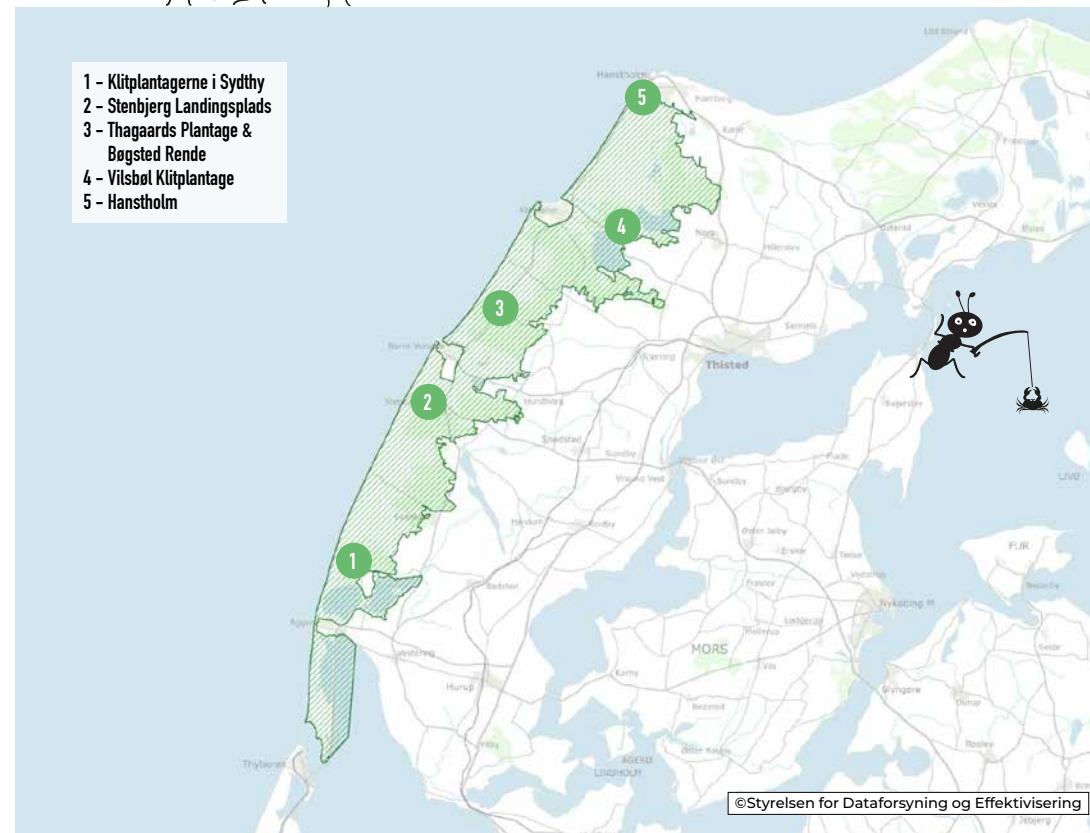
Er du naturnørd, så ved du, at det, du finder her, er ganske unikt for hele Europa. Sandfygning, salt og hård vind fra vest har gennem tusinder af år skabt det sarte økosystem med planter og dyr, der trodser de ugunstige vækstbetingelser og hjælper hinanden i kampen mod vestenvinden.

Parken gennemgås i dette kapitel fra syd til nord.

Vildmark, plantager og Cold Hawaii

I Nationalpark Thy venter jer masser af spændende friluftsoplevelser. I skal vandre på klitheden, gå på opdagelse i plantagerne, høre krondyrene brøle, dyppe tæerne i Vesterhavet og måske prøve kræfter med surfing. Pak tasken med både det vind- og vandtætte tøj, huer, våddragter og strandtøj – i Thy kan I forvente al slags vejr.

Det blæser. Det blæser ofte, og det blæser kraftigt. Derfor skal I vælge dagens aktivitet med børnene efter vejret. På blæsevejr-dage er det ikke sjovt at være ved stranden, hvor sandet fyger lige i ansigtet på én, når man er tættere på en meter høj end på to. Heldigvis er der ofte læ i plantagerne, hvor der er masser af gode friluftsaktiviteter. Ved kraftigt blæsevejr skal I dog passe på flyvske

grene og træer. Her kan det være mere fornuftigt at tænde op i brændeovnen og male på sten eller hygge med bøger eller apps om dyr og planter.

Vandaktiviteter i Nationalpark Thy

Uanset årstiden kommer I ved et besøg til Nationalpark Thy ikke uden om at skulle have et eller flere daglige Vesterhavs-fix. Der er intet så befriende som at se, høre og dufte det vilde og brusende hav. Strandene langs nationalparken er dog voldsomme – ofte med en kraftig brænding, der pludselig og ikke særlig langt ude bliver dyb. Nationalparken har flere rene søer som Vandet Sø og Nors Sø, hvor små børn bedre kan løbe

rundt og pjaske. I klitlavningerne finder I også gode klitsøer.

Snør vandreskoene

Nationalpark Thy er særligt kendt for sine vandre- og cykelture. Med de 55 kilometer fra syd til nord er der nok til flere dages vandring – ofte på ganske øde strækninger med klithede på den ene side og Vesterhavet på den anden. Vestkyststien går gennem Nationalpark Thy, og den følger på store dele af ruten Redningsvejen, som i gamle dage blev brugt, når søfolk var i havsnød. I dag er det nationalparkens mest ikoniske vandrerute, men mindre bidder kan heldigvis også give jer alle den skønne fornemmelse af vildmark.

Cykelture i Nationalpark Thy

Nationalpark Thy har mange skønne cykelruter, og både Vestkyststruten og to panoramaruter går igennem parken. Med små børn er det bare nogle meget lange ruter, og da I som regel heller ikke slipper uden om blæst fra vestlige retninger, kan det godt blive en blandet fornøjelse at følge dem. Til gengæld er der gode muligheder for selv at designe jeres egne dejlige cykelture på skovvejene i en af de mange plantager.

MERE INFORMATION

På Nationalparkthy.dk og med appen *Nationalpark Thy* kan I finde masser af inspiration, information og hjælp til turen. Her finder I bl.a. forskellige temafoldere og et interaktivt kort,

hvor I specifikt kan søge på forskellige aktiviteter og udflugtsmål. Sørg for at have downloadet den gratis app *Nationalpark Thy* til offline brug.

Naturstyrelsens turguider, Naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/naturguider, er et glimrende, visuelt og overskueligt værktøj til mere viden og planlægning af jeres ture, ligesom søgefunktionen på Udinaturen.dk er en god hjælp.

I området kan I, ud over Naturstyrelsens turfoldere, finde en folder over henholdsvis den sydlige og den nordlige del af nationalparken udgivet af Nationalpark Thy. Find dem online her: Nationalparkthy.dk/oplev-nationalparken/appfoldereboeger.

Informationshuse

Nationalparken har flere informationssteder, som er gratis at besøge og få god information i. Flere steder står frivillige nationalparkværdere klar til at svare på spørgsmål om nationalparken.

Svaneholmhus, Aggervej 35, 7770 Vestervig. I den sydlige del af nationalparken helt ude på spidsen af Agger Tange finder I dette lille informationshus. Det er ubemandet og åbent fra solopgang til solnedgang. Der er toilet, vand og gratis wifi.

Lodbjerg Fyr, Lodbjergvej 33, 7770 Vestervig. Delvist bemandet plus café. Fyrtårnet er åbent fra solopgang til solnedgang mod entré. Udstillingen er ubemandet og åben samtidig med fyrtårnet.

Stenbjerg Landingsplads, 7752 Snedsted. Et hyggeligt informationshus indrettet i et af de gamle fiskerhuse på landingspladsen. Det er bemandet i åbningstiden fra påskeferien til efterårsferien.

Nationalparkcenter Thy, Vesterhavsgade 168, Nr. Vorupør, 7700 Thisted. Bemandet og åbent året rundt.

Det Nordatlantiske Fyr i Hanstholm, Hanstholm Fyr, Tårnvej 7-23 A+B, 7730 Hanstholm. Nationalparken har et delvist ubemandet udstillingsrum, der er åbent samtidig med fyrtårnet fra kl. 9 til solnedgang. Der betales entré til fyrtårnet og udstillingskomplekset.

FIND ASK FRA ASHØJ, INDEN I KOMMER TIL NATIONALPARK THY

Adresse: P-plads i den nordvestlige del i Ashøjgade, 7760 Hurup Thy, hvor den møder Ashøjvej.

Faciliteter: Shelter og overdækket hytte til madpakkespisning.

Parkering: Tæt nok på trolde til, at de små tumlinger kan være med.

Blot et par kilometer fra nationalparkgrænsen i den sydlige ende af Thy kan I gå på troldejagt. Ask fra Ashøj er en kæmpetrold i træ placeret tæt på Thys højeste punkt, 93 meter over havet. Det er en fin udflugt med hele familien, hvis I starter troldejagten på p-pladsen på Ashøjgade. I kan godt have den terrængående klapvogn med, og ud over troldejagten er der en fin lille sø med et amfiteater, som er sjovt at øve trappefærdighederne på for de små tumlinger. I kan også kravle op i det høje udsigtstårn. Ask er opført i 2020 af Thomas Dambo og er en del af et kunstprojekt med opførelse af 10 trolde gemt rundt omkring i hele Danmark.

1. KLITPLANTAGERNE I SYDTHY

I den sydligste del af nationalparken ligger Lodbjerg Klitplantage og Hvidbjerg Klitplantage. De blev i sin tid begge anlagt for at dæmpe sandflugten og skabe en produktion af tømmer og brænde, men de er meget forskellige i deres udtryk. Hvidbjerg Klitplantage, som er den største af de to, blev anlagt i 1892 og består af nåleskov, men Lodbjerg Klitplantage, der kom til i 1923, har større områder af klithede uden træbeplantning. De to klitplantager er først og fremmest kendt for Lodbjerg Fyr og klitsøen Per Madsens Kjær.

Mere information:

[Naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/naturguider/klitplantagerne-i-sydthy](https://naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/naturguider/klitplantagerne-i-sydthy)

LODBJERG FYR

Adresse: Lodbjergvej 33, 7770 Vestervig.

Faciliteter: Toiletter, vand, madpakkehus med brændeovn og turtasker, borde/bænke, shelterplads, café om sommeren, udstilling og besøg i fyrtårnet året rundt.

Parkering: Lige ved fyret.

I den sydlige del af Nationalpark Thy står Lodbjerg Fyr ensomt på klitheden med Vesterhavet og Lodbjerg Klitplantage som nærmeste naboer. Fyret er en af perlerne i Nationalpark Thy og et godt udgangspunkt for en eller flere dage i naturen med hele familien.

Fyrtårnet er fra 1884 og 35 meter højt, og lyset har en højde på 48 meter over havet. Det koster et mindre beløb for børn og voksne at tælle, hvor mange trappetrin der er i tårnet og blive blæst bagover af både vinden og udsigten fra toppen. Snyd ikke jer selv for den oplevelse – det er virkelig smukt at se det vilde landskab fra højden.

Udstilling og kaffestue

I 2019 genåbnede fyret efter en gennemgribende restaurering. Fyrmesterens bolig udnyttes nu igen – denne gang med en fin udstilling om fuglelivet, fordi en del af fyrmesterens job i tidernes morgen var at sende de fugle, der døde ved at flyve ind i tårnet, til undersøgelse og registrering i København. Udstillingen er gratis og ubemandet og åben året rundt. Her er udstoppede fugle, som børnene gerne må røre.

Kaffestuen er igen blevet til en hyggelig stue, hvor I fra påske til efterårsferien kan købe en kop kaffe eller sodavand og et stykke hjemmebagt kage. I kan også møde fyrvær-

terne i gårdrummet, der gerne fortæller jer om livet på fyret og naturen i området. Alt sammen formidlet med varme og sjæl og af frivillige kræfter. Hold øje med nationalparkens hjemmeside, *Nationalparkthy.dk*, og Facebook-side, *Nationalparkthy*, for at orientere jer om kaffestuens åbningstider, og hvornår fyrværterne er til stede. De vil som udgangspunkt være at finde i gården lørdag og søndag kl. 11-16 i højsæsonen.

Spis madpakke i Hønsehuset

Det oprindelige hønsehus er i dag omdannet til et hyggeligt madpakkehus med langbord, brændeovn og hems. Her kan I snuppe en turtaske med ud i naturen. Taskerne har forskellige temaer, alt efter hvad I har lyst til udforske. Tænd op i brændeovnen på kolde dage, gå ud og nyd naturen, og kom tilbage til et dejligt opvarmet hønsehus.

Sank til aftensmaden

Har I mod på selv at sanke lidt til aftensma-

den, så er der rig mulighed for svampejagt i Lodbjerg Klitplantage. Lige omkring lejrpladsen kan I også plukke brombær, og på klitheden er der mosebøllebær og sortbær. Reglen for at sanke er, at man må tage til eget forbrug – hvad der svarer til, hvad man kan have i sin hat.

VANDRETURE VED LODBJERG FYR

Naturen omkring lejrpladsen er skøn med masser af snoede stier i klitterne og ud til skrænterne mod havet. Her kan I sagtens finde jeres egne små mikroeventyr, men der er også flere gode afmærkede ruter i området, hvis I vil på en længere tur.

Sorte Næse-ruten

En smuk tur, hvor I både går på klitheden og langs stranden, er Sorte Næse-ruten. Den er ca. 6 kilometer og ikke velegnet til klapvogn. Derfor skal I her tage rollingerne med på tur og marcipangrisene i bærestolen, og vær forberedt på, at I skal ned ad en stejl skrænt for at komme til stranden. Turen er meget

smuk, og så kan den kombineres med at lede efter fossiler.

Cirka halvvejs kommer I til en særpræget kystklint, godt 10 meter høj, som består af moræneler og glimmerler. Glimmerleret stikker ud fra klitten som en slags næse, og derfor har kystklinten fået navnet 'Sorte Næse'. Glimmerleret er en havaflejring og indeholder fossiler af små snegle, muslinger og søpindsvin, som I kan gå på jagt efter. Da det er en lang tur for de små ben, skal I regne med at bruge et par timer, og det er derfor en god idé at vælge en dag, hvor det ikke er alt for koldt og ikke blæser kraftigt fra vestlige retninger.

Redningsvejen

Redningsvejen er nationalparkens mest ikoniske vandretur, men ikke en rundtur. Selvom den fulde vandretur langs Vestkyststien må vente, til børnene er ældre, så kan I godt med lidt planlægning gå dele af Redningsvejen, som følger Vestkyststien.

Strækningen mellem Lodbjerg og Stenbjerg kan med lidt logistikarbejde og god vilje gås med en klapvogn. Ruten følger mest trampesti på den relativt flade klithede. Men da det ikke er en rundtur, skal I enten være i to biler, tage en taxa eller bestille en flexitur hos Nordjyllands Trafikselskab retur.

I kan gå fra Lodbjerg til Lyngby eller fra Lyngby til Stenbjerg. Begge ture er 7-8 kilometer. Der er parkeringsmuligheder, toilet og vand både ved Lodbjerg Fyr, ved Lyngby Redningshus (begrænset p-plads) og ved Stenbjerg Landingsplads. Mellem Lyngby og Stenbjerg passerer I 'Lillehav', som er et rimelig vådt område året rundt. Men på en sommerdag, hvor det ikke har regnet i et par dage forinden, skal I nok komme nogenlunde tørskoet forbi. Ellers må I smide strømper og sko og smøge bukserne op. Vil I gøre det til en rundtur, så gå fra Lodbjerg til Lyngby Redningshus og gå hjem langs stranden eller design jeres egen rute retur via de små veje inde i landet langs Hvidbjerg

Klitplantage og videre ned sydpå mod fyret. Brug fx nationalparkens app og webkort til at hjælpe jer med en oversigt over stier.

Mere information om redningsvejen:

Naturstyrelsens turfolder "Vestkyststien Agger-Bulbjerg" findes flere steder i lokalområdet eller online på Naturstyrelsen.dk/publikationer/turfoldere/thy/vestkyststien-agger-bulbjerg

Lodbjerggruten

Fra fyret går Lodbjerggruten mod øst ind i Lodbjerg Klitplantage. Den afmærkede vandrerute kan kortes af, og den korteste tur er på 1,4 kilometer, så selv de små tumlinger kan være med.

OVERNATNING VED LODBJERG FYR

Lige bag ved Hønsehuset ved Lodbjerg Fyr ligger shelterpladsen, som har to enkeltshelter med egen bålplads og en stor gruppeshelter med bålplads, som er forbeholdt institutioner og kan bookes. Den ene enkeltshelter er en handicapshelter, så vis hensyn, hvis der er folk med funktionsnedsættelse, der ønsker at benytte den. Lejrpladsen er flittigt brugt særligt i sommerhalvåret, men I må også gerne slå jeres telt op her.

Mere information: Udinaturen.dk/shelter/103643

CYKELTUR FRA AGGER TIL LODBJERG FYR

Adresse: Kør efter restaurant Vesterhavshytten i Agger, Klitgryden 2, 7770 Vestervig (eller start ved Lodbjerg Fyr).

Faciliteter: Toiletet både i Agger og ved Lodbjerg Fyr.

Parkering: Ved restauranten i Agger.

En længere cykeltur er fra De Sorte Huse i Agger By til Lodbjerg Fyr og retur – i alt ca. 14 kilometer. I følger cykelruten Vestkyststien og vandreruten Redningsvejen, der på denne strækning følges ad. I kan cykle ud og hjem samme vej, men holde et langt hvil ved fyret – evt. med overnatning – og udforske naturen her. I kan også have den terrængående klapvogn med, hvis I foretrækker at gå, mens børnene cykler.

Turen er smuk, også selvom den er ret flad og går lige ud. Men med Vesterhavet mod vest, fyret mod nord og Flade Sø mod øst er det i hvert fald smukt for de voksne – og så må I opmuntre børnene undervejs og holde rigeligt med pauser.

PER MADSENS KJÆR I HVIDBJERG KLITPLANTAGE

Adresse: Orienter jer efter Narkosakruten, der udgår fra Kystvejen mellem Stenbjerg og Svankjør. Der er p-plads-skilt på den vestlige side af Kystvejen.

Faciliteter: Ingen.

Parkering: Der er p-plads ude ved Kystvejen, men hvis I følger grusvejen et par hundrede meter, møder I endnu en p-plads, så I kan parkere meget tæt på Per Madsens Kjør.

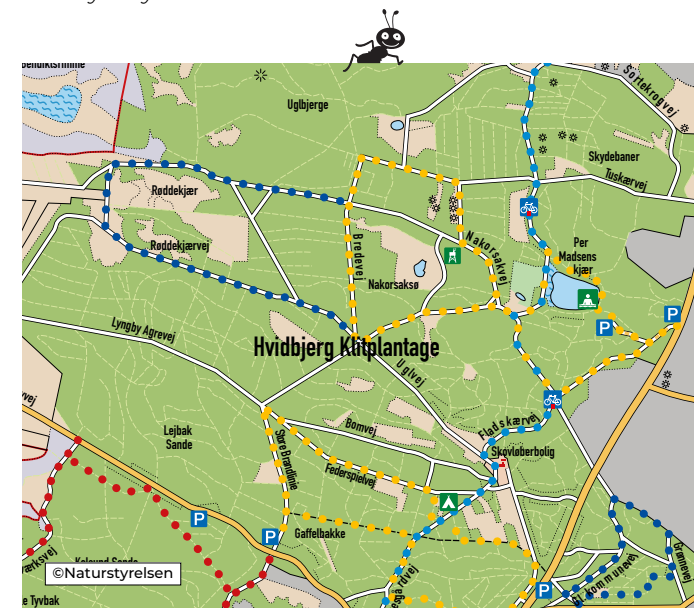
I Hvidbjerg Klitplantage ligger Per Madsens Kjør som en fin oase midt i naturen. Den lille klitsø ligger omkranset af plantage. Søens vand er rent nok til, at I om sommeren kan soppe og bade i den, men vær opmærk-

som på, at vandkvaliteten ikke kontrolleres. I finder et par meter med sand i den sydøstlige ende af søen tæt på p-pladsen, hvor I kan folde strandtæppet ud og finde fiske-nettet frem til vandhulseventyr.

Hele året rundt er det et skønt udflugtssted for familien. Hvis I har lyst til et lille eventyr, så forlad det dejlige soppested og følg den gult-markerede Narkosakruten, der går rundt om søen og videre ud i Hvidbjerg Klitplantage. Men med de små børn skal I springe fra ruten og følge søkanten rundt tilbage til soppestedet og p-pladsen i den sydøstlige ende af søen. Den sidste del af turen er ikke afmærket, men det er en dejlig ekspedition med snoede stier og træer og nem at følge, fordi I går langs søen. I alt er turen omkring søen 1 kilometer. Lad klapvognen blive hjemme og tag i stedet marcinpangrisen på maven.

Mere information: [Naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/naturguider/klitplantagene-i-syddh](https://naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/naturguider/klitplantagene-i-syddh)

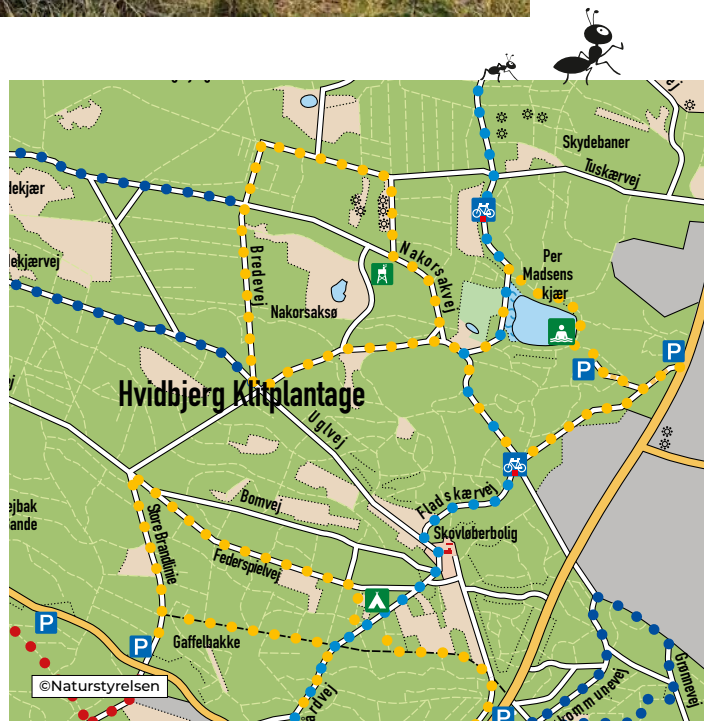

På udkig efter krondyr

Området omkring Per Madsens Kjær og opsynsboligen Hvidbjerghus er en variation af skov og små marker, som tiltrækker krondyr. Inde midt i plantagen, trukket lidt tilbage fra Narkosakvej, står et udkigstårn, så I kan se dyrene uden at forstyrre dem.

Til fods kan I følge Narkosakruten, men I kan også hoppe på cyklen og følge Narkosakvej til udsigtstårnet. Begge ture er sjovest med de store roller.

Læs mere om krondyrene på side 79.

HVIDBJERG SHELTERPLADS

Adresse: Hvidbjerg Sti, 7755 Bedsted. Motor-kørsel til lejrpladsen er ikke tilladt.

Faciliteter: Muldtoilet og vand.

Parkering: P-plads nord for Lyngbyvej i Bedsted.

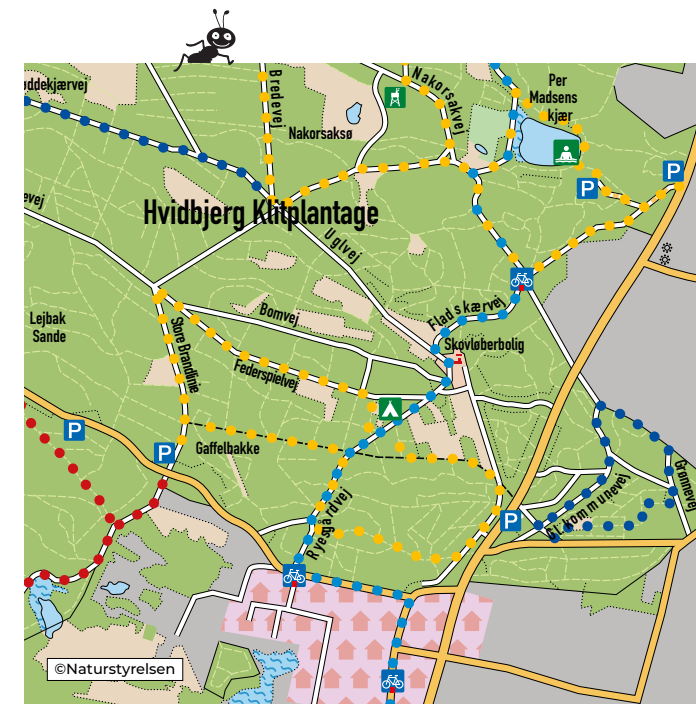
Shelteret kan bookes af organisationer og foreninger. Vær opmærksom på, at de har førsteret til pladsen. I må gerne slå telt op.

Mere information: Udinaturen.dk/shelter/6075

Følg Hvidbjergstien nordpå fra p-pladsen, knap 1 kilometer til shelterpladsen. I kan have terrængående klapvogn med til at hjælpe de små.

I tidernes morgen lå her en gammel plante-skole, men i dag finder I en primitiv lejrplads med bålplads og et shelter med plads til 4-5 personer. I er omgivet af dejlig natur med løvskov omkring, som børnene kan udforske lidt alene, samtidig med at I relativt nemt kan holde øje med dem. Lejrpladsen ligger fint i læ.

Vil I kombinere det med en vandretur – ud over gåturen fra p-pladsen – så går den gult-markerede Hvidbjerggrute på knap 5 kilometer lige forbi.

FLERE SPÆNDENDE BØGER

I vores store katalog på *Muusmann-forlag.dk* kan du se og læse om alle forlagets vandrebøger. Her finder du også mange andre nye og inspirerende titler til den gode, sunde livsstil.

Vandring i Europa

– 22 spændende og uspolerede vandreruter

Såvel nybegyndere som mere erfarne vandrere finder her inspiration til en række fantastiske vandreoplevelser i Europa.

22 vandreruter og 5 vandre-regioner er grundigt beskrevet, herunder praktiske informationer, der gør det let at forberede turen hjemmefra, samt beskrivelser af spændende seværdigheder, man kan se undervejs. Dertil kommer grundlæggende viden om vandring, vandrefestivaler, pilgrimsruter, sværhedsgrader og meget mere.

Vandring i Skandinavien

– De bedste vandreruter i 3 lande på fjeldet, i skoven og marken

I Norge, Sverige og Danmark findes et utal af smukke vandreruter, der er markeret, så alle kan være med.

Vandring i Skandinavien giver inspiration til ikke færre end 27 forskellige vandreture og 6 forskellige vandreområder – lige fra de nære og lette turforslag i det danske landskab og hyggelige vandringer i de sydsvenske skove til mere krævende vandringer i de norske og svenske fjelde med deres vilde topografi.

Vandring i Sydsverige

– Gå på opdagelse i den svenske ødemark

Det sydlige Sveriges frie natur indbyder til både korte og længere ture året rundt. Der findes en mængde markerede vandreruter med fine shelterpladser til overnatning, men der er også gode muligheder for at gå sine egne veje uden for stierne i de store svenske skove.

I bogen lærer man at aflæse friluftskortets skjulte muligheder og planlægge den perfekte rute til en rigtig pionertur gennem terrænet til smukke og helt uforstyrrede bushcamps.

Vandring på De Kanariske Øer

– Fantastiske vandreoplevelser i unikke landskaber

De Kanariske Øer byder på en række vandreture egnet til både nye og mere erfarne vandrere. På hver ø er der flere typer af landskaber, og vegetationen veksler fra nord til syd – alt efter hvor den sparsomme nedbør falder.

Turene i bogen er alle tilgængelige fra de forskellige populære ferieområder, så man let kan veksle mellem dage på stranden og dage i det lidt køligere højland.

Vandring og friluftsliv

– Udførlig guide og nyttige tips til oplevelser i naturen

Hvordan får man styr på det hele og kommer godt i gang med vandring og friluftsliv, hvis man ikke har prøvet det før?

Svarene finder du her. Bogen gennemgår de forholdsregler, der er nødvendige, hvis man skal holde sig mæt, varm, tør og tryk i naturen, og giver input til at vælge det rette friluftsudstyr, anvisninger til at finde vej med kort og kompas og gode råd til de små udfordringer, man kan komme ud for i naturen.

På sheltertur

– En guide til nære oplevelser i naturen

Shelterlivet giver rigtig gode oplevelser for både familier og venner, der finder fællesskabet og hyggen ude i naturen.

Bogen gennemgår, hvordan du finder shelterne i Danmark, hvilket grej der er nødvendigt og praktisk, og hvad du skal holde dig for øje, hvis du vil overnatte på alle årstider og i al slags vejr. Dertil kommer tips og ideer til aktiviteter derude som madlavning over bål, træsnitning, sankning af urter m.m.

FLERE SPÆNDENDE BØGER

Hverdags eventyr

– Friluftsliv og eventyr året rundt

Friluftsliv er altid dejligt, men hvis man gør det lidt anderledes, end man plejer, kan det også blive eventyrligt. Budskabet er at opsøge det ukendte og gøre ting, man ikke plejer at gøre. Og måske vove sig ud i noget, der er nyt, og hvor man sprænger sine egne rammer bare en smule.

I bogen lanceres konceptet hverdagseventyr, der handler om, hvordan man inden for rammerne af en almindelig hverdag – fra fyraften til næste morgen – kan finde eventyr lige uden for døren.

Friluftssrollinger

– Sådan kommer du ud i naturen med dine små børn

Familiefriluftsliv handler om at være udendørs og opleve glæden ved naturen sammen.

Bogen giver dig konkrete vejledninger til børneegnede aktiviteter og udflugter. Du får inspiration og råd til motivation af børn, førstehjælp, fællesskab og soloture, børn i forskellige aldre, lege og underholdning i det fri, madlavning, udstyr og turplanlægning. Alt, hvad du behøver for at komme ud over dørtrinnet med dine egne rollinger.

Nationalparkerne i Danmark har ikoniske vandreruter, betagende cykelruter, nogle af landets smukkeste kystlinjer og et rigt dyreliv. Men med børn på små korte ben, i klapvogn eller i bærestol kan det være en udfordring at planlægge gode ture. Vi hjælper jer med at skabe skønne oplevelser i nationalparkerne i småbørnshøjde.

Denne bog giver jer konkrete råd til, hvad I kan lave med jeres små børn i Danmarks fem dejlige nationalparker. I får inspiration og vejledning til forskellige aktiviteter som vandring, orienteringsløb, cykling, mountainbike, surfing, vandhulseventyr, naturleg og overnatning i det fri. Vi giver jer også konkrete råd til, hvilke aktiviteter der passer til jeres børns alder. Hvad kan I med de små marcipangrise på 0-1 år? Hvad med tumlingerne på 1-3 år? Og hvad passer godt til de store rollinger på 4-6 år?

**Inkl. to
naturpas
med sjove
opgaver!**

Bogen er skrevet, så I kan hygge jer på dagsudflugter eller ture med overnatning. I kan sammensætte dem til en ferieuge i sommerhus eller bare bruge dem til en hyggelig dagstur med ungerne. Med bogen følger også to naturpas. Børn elsker opgaver, eventyr og leg, og naturpasset er fyldt med netop det. Passet er børnenes helt personlige bog med opgaver og bedrifter.

